

Označování potravin

Mgr. Ing. Eva Singrová
metodik

Státní zemědělská a potravinářská inspekce

6. listopadu 2018

Označování potravin - Legislativa

Právní předpisy ČR:

- ✓ Zákon č. 110/1997 Sb., v platném znění, o potravinách a tabákových výrobcích
- ✓ Vyhláška č. 417/2016 Sb., v platném znění, o některých způsobech označování potravin
- ✓ Komoditní vyhlášky

Právní předpisy EU:

- ✓ Nařízení (ES) č. 178/2002 kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva
- ✓ Nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům

Nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům

- Cílem nařízení je poskytnout konečnému spotřebiteli základ, **aby mohl učinit informovaný výběr** (konečný spotřebitel by měl snadno porozumět informacím uvedeným na obale, jednoduché a srozumitelné údaje).
- na **balené potraviny**;
- zabalené a nebalené: povinně dle nařízení alergeny, jinak postup dle §§ 7 a 8 zákona č. 110/1997 Sb. o potravinách
- pokrmy - § 9a zákona č. 110/1997 Sb.

Seznam povinných údajů (čl. 9)

1. název potraviny
2. seznam složek
- 3. alergenní látky**
4. množství složky nebo skupiny složek
5. čisté množství potraviny
6. datum minimální trvanlivosti nebo datum použitelnosti
7. podmínky uchování nebo podmínky použití
8. jméno nebo obch. název a adresa PPP
- 9. země původu nebo místo původu**
10. návod k použití
11. obsah alkoholu - nápoje nad 1,2 % alkoholu
- 12. výživové údaje**

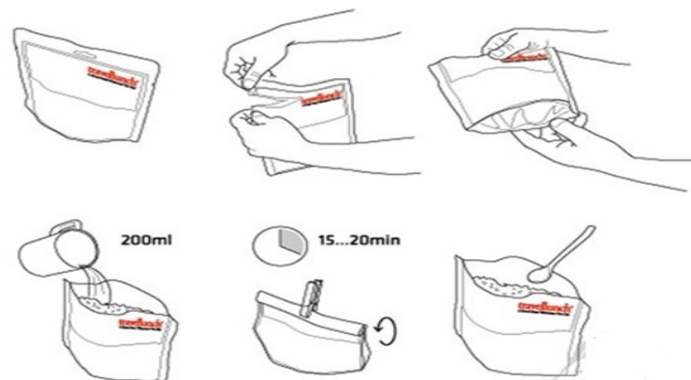
Další povinné údaje (čl. 10, příloha III)

- „baleno v ochranné atmosféře“
- „se sladidlem“
- „obsahuje aspartam (zdroj fenylalaninu)“
- „obsahuje lékořici“
- „obsahuje kofein“
- „s přidanými rostlinnými steroly“
- datum zmrazení

Povinné údaje

- povinná velikost písma
- povinný český jazyk

- slovy a čísla - není možné je nahradit symboly, piktogramy nebo obrázky – jen navíc

Povinná velikost písma

- Střední výška písma „x“ – 1,2 mm
- výjimky pro použití min. velikosti písma – **obaly** jejichž **největší plocha** je menší než 80 cm² – 0,9 mm
- Text pouze velkými písmeny – equivalent „A“

Velikost písma a největší plocha obalu

stěna s největším povrchem

povrch koule

obal typ válec – povrch plochy kolem dokola

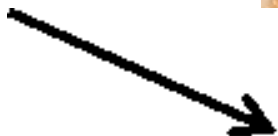

Velikost písma a největší plocha obalu

Největší plocha NENÍ etiketa

Největší plocha

Etiketa

Název potraviny – čl. 17

- **zákonný název** – v ČR dle komoditních vyhlášek – druh, skupina potraviny = Zpracované ovoce – džem výběrový extra (vyhl. 157/2003 Sb.)
- **vžitý název** – čabajka
- **popisný název** - u potravin neuvedených v komoditní vyhlášce se název odvozuje od použité suroviny nebo technologie (lososová pomazánka, jahodové knedlíky, ...)
- nesmí být nahrazen názvem chráněným jako duševní vlastnictví nebo obchodní značkou

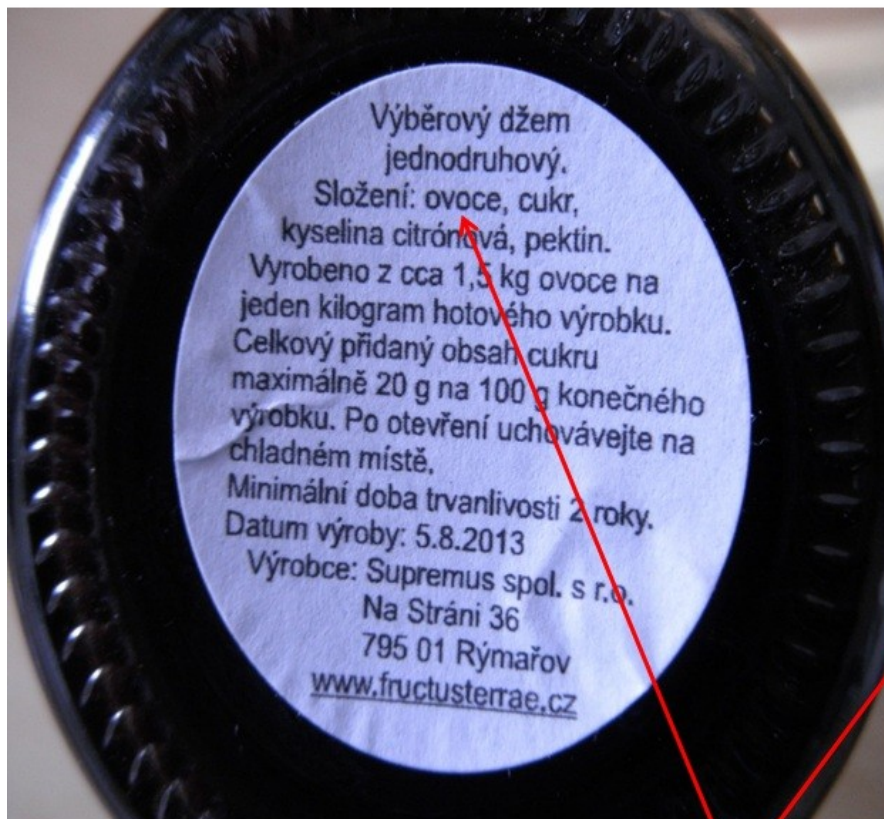

Seznam složek – čl. 18 - 20

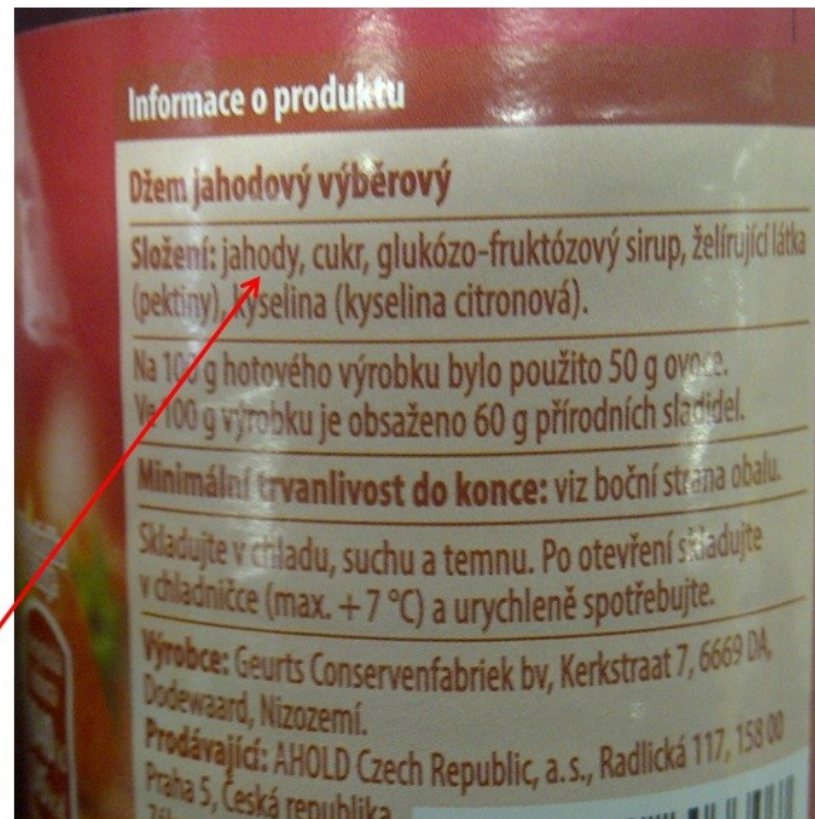
- uvede se nadpisem „**složení**“: složky dle hmotnosti v okamžiku použití při výrobě
- **seznam se nevyžaduje**: čerstvé ovoce a zelenina, sycené vody, kvasné octy, mléko, tvaroh, jednosložkové potraviny s názvem totožným jako je název složky

OZNAČOVÁNÍ-NEDOSTATKY

NE

ANO

Značení alergenů

- čl. 21 + příl. II nařízení 1169/2011
- Zvýraznění od ostatních složek v seznamu – cílem je jasné odlišení
- Zvýraznění alergenů v seznamu složek zajišťuje, že spotřebitelé seznam složek i nadále kontrolují
- Alergie i na jiné látky, než jsou uvedeny v seznamu alergenů → **nelze označení „bez alergenů“**
- Pokud není uveden seznam složek uvedou se alergeny slovem
- s jejich výčtem
- Nevyžaduje se, pokud názve odkazuje na alergen

Značení alergenů

- zvýrazní se část nebo celek – sušené mléko x sušené mléko
- pokud jsou všechny složky alergeny – odlišení celku od ostatních povinných údajů
- uvedení kategorií z přílohy II ve složení je nutné jen pokud složka jasně neodkazuje na alergen
 - **Kapr**
 - tapeska křížová (**měkkýš**)
 - solea evropská, mořský jazyk, (**ryba**)

Uplatňování Nařízení (EU) č. 1169/2011 aneb časté dotazy

Alergeny – čl. 21 + příl. II

- ✓ Složení: cukr, kakao, **laktóza**, rýžová mouka, **arašídý**
- ✓ Složení: cukr, kakao, LAKTÓZA, rýžová mouka, ARAŠÍDY
- ✓ Složení: cukr, kakao, **laktóza**, rýžová mouka, **arašídý**
- ✓ Složení: cukr, kakao, laktóza, rýžová mouka, arašídý
- ✓ Složení: cukr, kakao, **laktóza**, rýžová mouka, **arašídý**
- ✗ Složení: cukr, kakao, *laktóza*, rýžová mouka, *arašídý*

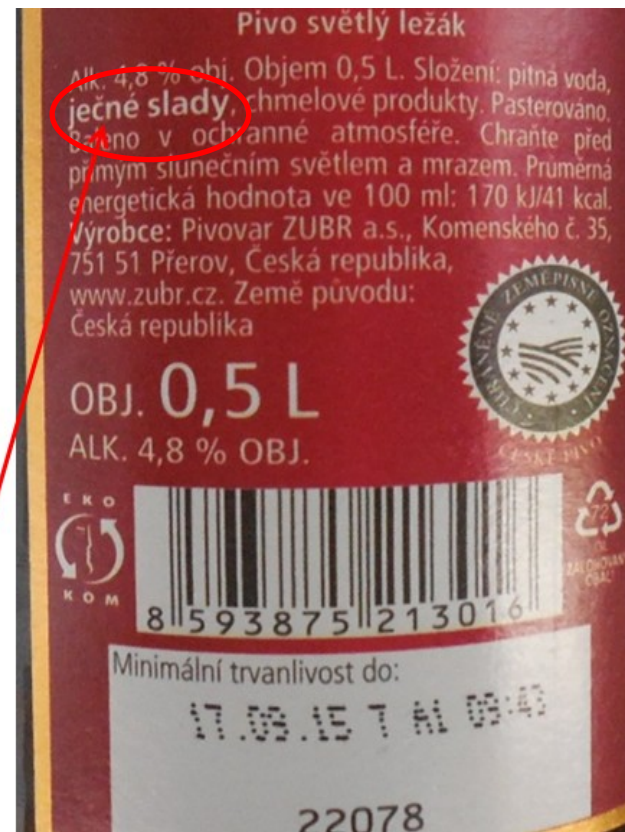

OZNAČOVÁNÍ-NEDOSTATKY

- nejsou uvedeny alergeny
nebo
- jsou uvedeny, ale v rozporu s čl. 21 nařízení č. 1169/2011
 - alergen není zdůrazněn ve složení
(např. typ písma, styl písma (NE *kurzíva*), barva pozadí...)
Složení: cukr, **Mléko**, ...
Složení: cukr, MLÉKO, ...
Složení: cukr, **mléko**,...
 - není uveden konkrétní druh
(např. obiloviny – ječmen)
 - jako alergeny označeny i složky, které alergeny nejsou
(např. kokos, kakao, kukuřičný škrob, mléčná kultura)
 - výrobci neuvádí ve složení surovinu, ale přímo alergen
(např. místo pšenice uvedou jen lepek)

OZNAČOVÁNÍ-NEDOSTATKY

NE

Není zvýrazněn alergen

ANO

Alergen zvýrazněn

Čisté množství – čl. 23 + příl. IX

- tekuté produkty – objemové jednotky
(např. nápoje, oleje, mléko)
- ostatní – hmotnostní jednotky
(např. zmrzliny, kečup, jogurt)
- Polotuhé, polotekuté – může být stanoveno vyhláškou

DMT/DP

- **DMT – datum minimální trvanlivosti**

„Minimální trvanlivost do ...“

„Minimální trvanlivost do konce ...“

DMT nemusí být u:

- čerstvého ovoce/zeleniny,
- pekařských výrobků, které jsou konzumovány do 24 hod. od výroby
- jedlé soli
- Žvýkaček

Potraviny s prošlým DMT lze odděleně prodávat

- **DP – datum použitelnosti** – u potravin rychle podléhajících zkáze

„spotřebujte do ...“

Potraviny s prošlým DP nelze prodávat. Představují nebezpečí pro lidské zdraví

Podmínky uchování/použití

Pokud potravina vyžaduje zvláštní podmínky uchování nebo použití, jsou tyto podmínky uvedeny.

„po otevření skladujte v lednici“

Země původu

POVINNÉ:

- u čerstvého, chlazeného nebo zmrazeného vepřového, skopového, kozího a drůbežího masa (země chovu a země porážky) - **nařízení (EU) č. 1337/2013**
- pokud by opomenutí údaje **mohlo uvést spotřebitele v omyl** ohledně skutečné země původu (mapy, značky -český produkt),
- **země původu primární složky** – pokud je země původu potravin jiná, než země původu primární složky, uvede se země původu této složky. Nové nařízení Komise (EU) č. 2018/775

Výživové údaje

Výživové údaje (čl. 30)

povinné výživové údaje

- energ. hodnota
- tuk
- nasycené MK
- sacharidy
- cukr
- bílkoviny
- sůl

Ize doplnit POUZE:

- mononenasycené MK
- polynenasycené MK
- polyalkoholy
- škrob
- vláknina
- vitamíny nebo min. látky

Vypuštění výživových údajů

- největší plocha je menší než 25 cm²
- nápoje s obsahem alkoholu nad 1,2% obj.
- potraviny dodávané v malých množstvích přímo konečnému spotřebiteli

Vypuštění výživových údajů

- Nezpracované produkty obsahující jedinou složku nebo skupinu složek
- Produkty zpracování pouze zráním, které obsahují jedinou složku nebo skupinu složek
- Byliny, koření nebo jejich směsi
- Sůl
- Stolní sladidla
- Bylinné a ovocné čaje
- Kvasné octy
- Aromata
- Přídavné látky
- Pomocné látky
- Potravinářské enzymy
- Želatina
- Želírující složky
- Kvasnice
- Žvýkačky

Výživové údaje - opakování (čl. 30)

Lze opakovat tyto údaje:

- **energetická hodnota**

NEBO

- **EH spolu s množstvím tuku, nasycených mastných kyselin, cukrů a soli**
- opakované údaje (čl. 30 odst. 3)
- v hlavním zorném poli a velikostí písma min. 1,2 mm
- uzavřený seznam – není možné rozšiřovat!
- lze i v jiném formátu než tabulka nebo v řadě za sebou

Způsob uvádění výživových údajů (čl. 34)

**Povinné výživové údaje (čl. 30 odst. 1)
Dobrovolné výživové údaje (čl. 30 odst. 2)**

- stejné zorné pole
- velikost písma min. 1,2 mm
- společně ve srozum. formátu
- pořadí dle přílohy XV
- v tabulce s číselnými hodnotami, případně v řadě za sebou (při nedostatku místa)

Opakované údaje (čl. 30 odst. 3)

- hlavní zorné pole
- velikost písma min. 1,2 mm
- i v jiném formátu než povinné výživové údaje

Příloha XV

pořadí

jednotky kJ/kcal

pořadí

[redacted]	
[redacted]	g
z toho	
[redacted]	g
— mononenasycené mastné kyseliny (monoénové mastné kyseliny)	g
— polynenasycené mastné kyseliny (polyénové mastné kyseliny)	g
[redacted]	g
z toho	
[redacted]	g
— polyalkoholy	g
— škroby	g
vláknina	g
[redacted]	g
[redacted]	g
vitaminy a minerální látky	jednotky uvedené v části A bodě 1 přílohy XIII

jednotky

Výživové údaje – formy vyjádření údajů

- vyjádření na 100g nebo 100ml – dle jednotek (čistého množství)
- NAVÍC - EH a obsah živin lze vyjádřit v jako % podílu ref. hodnot příjmů na 100g nebo 100ml (dle přílohy XIII)
- V těsné blízkosti uvést „Referenční hodnota příjmu u průměrné dospělé osoby (8 400 kJ/2 000 kcal)“

Výživové údaje – formy vyjádření údajů

Za určitých podmínek lze vyjádřit výživové údaje na porci nebo jednotku spotřeby:

- velikosti porce nebo spotřební jednotky je definována
- uveden počet porcí nebo jednotek obsažených v balení
- snadno srozumitelné (text, obraz, symbol..)
- v těsné blízkosti NO

Databáze složení potravin

- <http://www.nutridatabaze.cz/>
- Slovenská online databáze výživového složení potravin:
<http://www.pbd-online.sk/>
- Dánská online databáze:
http://www.foodcomp.dk/v7/fcdb_download.asp
- Obecně si každý stát řeší vlastní agendu národní DB složení potravin
- Na mezinárodní úrovni se ale podařilo vybudovat vyhledávací rozhraní **EuroFIR FoodEXplorer**, ve kterém je zpřístupněno najednou 28 národních databází http://www.eurofir.org/?page_id=3638

Kde lze najít užitečné doplňující informace?

- Příručka pro provozovatele potravinářských podniků zpracovaná MZe ČR:

<http://eagri.cz/public/web/mze/potravinny/publikace-a-dokumenty/prirucky-pro-provozovatele/prirucka-pro-provozovatele-3.html>

PŘÍRUČKA
PRO PROVOZOVATELE
POTRAVINÁŘSKÝCH PODNIKŮ
k označování potravin
podle předpisů EU

2018

- Webové stránky SZPI
www.szpi.gov.cz

STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ
A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE

§ 6 zákona č. 110/1997 Sb.

Balené potraviny - § 6

- **údaj o třídě jakosti** (pokud stanoví vyhláška nebo předpis EU)
 - **seznam složek u nápojů nad 1,2 % obj. alkoholu**
 - **symbol „e“** - možné po splnění požadavků zák. o metrologii
 - **další údaje, stanoví-li tak vyhláška nebo veterinární zákon**
- povinnost uvést šarži zachována – ustanovení § 9**

§ 7 zákona č. 110/1997 Sb.

Potraviny zabalené bez přítomnosti spotřebitele - § 7

- **Na obalu**

- název a adresa PPP, **který potravinu vyrobil**
 - název potraviny
 - čisté množství
 - seznam složek
 - země původu (podle nařízení (EU) č. 1169/2011)
 - způsob uchování
 - DMT/DP
 - údaje podle čl. 10 odst. 1 nařízení (EU) č. 1169/2011 (např. „se sladidly“)
 - údaje podle čl. 44 odst. 1 písm. a) nařízení (EU) č. 1169/2011 (alergeny)
 - údaj o množství hlavní složky (pokud stanoví vyhláška)
 - údaj o třídě jakosti (pokud stanoví vyhláška)
 - případné další údaje dle specifických vyhlášek nebo předpisů EU
- **způsob označení – prováděcí právní předpis = vyhláška č. 417/2016 Sb.**

§ 8 zákona č. 110/1997 Sb.

Nebalené potraviny - § 8

- **V těsné blízkosti potraviny**
 - název a adresa PPP, **který potravinu vyrobil**
 - název potraviny
 - údaj o množství hlavní složky (pokud stanoví právní předpis)
 - údaj o třídě jakosti (pokud stanoví právní předpis)
 - země původu (podle nařízení EU č. 1169/2011)
- **V blízkosti místa nabízení k prodeji**
 - datum použitelnosti (nebo až na etiketu potraviny zabalené na žádost spotřebitele)
 - údaj o přítomnosti alergenů (způsobem dle nařízení (EU) č. 1169/2011)
- **Na vyžádání spotřebitele nebo jinou formou zpřístupnit**
 - seznam složek
 - množství zdůrazněné složky

§ 2 vyhlášky č. 417/2016 Sb.

Informace o potravinách neobsahují zavádějící údaje ve smyslu čl. 7 nařízení (EU) č. 1169/2011, ze kterých při zohlednění způsobu, jakým je potravina prezentována spotřebiteli, zejména vyplývá, že

- a) potravina je **„vhodná pro děti“**, **„domácí“**, **„čerstvá“**, **„živá“**, **„čistá“**, **„přírodní“** nebo **„pravá“**,
- b) charakter potraviny je **„dia“**,

Za zavádějící se nepovažuje pokud je údaj dle písm. a) součástí zákonného názvu neb oje na obale potraviny odůvodněn

Např. Dětské šun

Zdůvodnění musí být hned u údaje „pro děti“, ne až na druhé straně výrobku.

Např.:

Nižší obsah E než ostatní šunky

Nižší obsah soli

Vysoký podíl masa

Děkuji za pozornost